

SPINDET

SPROGPSYKOLOGISK INFORMATION OG DEBAT
MAJ 2025



FORBINDELSE

SPINDET



SPROGPSYKOLOGISK INFORMATION OG DEBAT
MAJ 2025

KONTAKT:

Spindet.ku@gmail.com

LEDER

Kære læser af Spindet

Spindet har været lukket og slukket, men vi er nu i gang igen. Foråret er her, og Spindet er vågnet op fra sit vinterhi. Vi melder derfor klar med en ny version af Spindet.

Aldrig har der været et større behov for at blive mindet om, hvordan vi skaber forbindelse til hinanden. Verden forandrer sig, og det bliver vi konstant mindet om. Vi har derfor i redaktionen besluttet, at forbindelse var et godt tema til denne udgave af Spindet.

Vi begyndte vores brainstorm med at slå ordet op i Den Danske Ordbog, som definerer forbindelse således:

Forbindelse [fʌˈbenˀəlsə]: det at to eller flere forhold eller ting er knyttet til hinanden / forhold mellem parter der indebærer udveksling af kommunikation, handel el.lign. / vej, bane, ledning el.lign. der forbinder noget med noget andet

Du inviteres derfor nu med på en læserejse, hvor du bliver introduceret til nogle forskellige nuancer af forbindelse. Her vil du se, hvordan der bliver skabt forbindelse mellem generationer, mellem venner og sågar forbindelse mellem vejr og klima. Emnerne spænder bredt, og der er lidt til enhver smag. Vi forsøger at give nogle nye perspektiver på emner, som du måske ikke var klar over kunne forbindes.

Vi håber, at du har mod på at have et åbent sind, og forhåbentlig giver artiklerne dig lidt stof til eftertanke. Vores lille redaktion har arbejdet hårdt på at få Spindet støvet af og gjort klar til endnu en udgivelse.

Rigtig god læselyst!

Kærligst,
Spindet



INDHOLD

01

MÅ MAN MOBBE
SINE VENNER?

18

NYDER DU DINE NYHEDER?

03

DE FIRE KORTE
-STOF TIL EFTERTANKE

21

SPROGKRYDS

05

POLITIKERNE ER
UNGE PÅ TIKTOK

23

NÅR SAMTALEN TAGER EN OMVEJ:
KOMMUNIKATION MED PERSONER
MED SKIZOFRENI

08

GÆT EN TEORETIKER

25

HOROSKOP - HVORDAN KOMMUNIKERER
DE 12 STJERNETEGN

09

PARADISE HOTEL: TILBAGE
TIL FORTIDENS KØNSROLLER?

29

UDDANNELSE, FORBINDELSER &
ÅRSAGSSAMMENHÆNGE - BAGGRUND
& FOKUS FOR FORSKNINGSPROJEKTET
EDUCABLE

15

HVORDAN KAN SPROGBRUG
UNDERSTØTTE (FÆLLES)
FORSTÅELSE OM FORBINDELSEN
MELLEM VEJR OG KLIMA?

33

VIL DU VÆRE MED I SPINDET?



MÅ MAN MOBBE SINE VENNER?

AF KATRINE LUNDBERG

Vi driller alle vores venner fra tid til anden. Prøv at tænke på de små ting. Med en uddannelse indenfor sprogvidenskab bliver du måske frustreret, når din veninde hele tiden laver stavfejl. Du får måske lyst til at drille hende, lave sjov med det og kommentere det i tide og utide - men kan man egentlig gøre det med sine venner? Er drillerier i venskaber over grænsen, eller kan de ligefrem være med til at skabe intimitet i venskabet?

I en undersøgelse af en vennegrupes tanker om "det gode venskab", fandt jeg ud af, at drillerier blev opfattet som en central del af venskabet – drillerierne blev endda beskrevet som "mobning". Vennerne opfattede både denne mobning som en måde at vise omsorg på, men også som noget, der kan gå for vidt. Der var en lang række kontrastfyldte beskrivelser i vennernes samtale – på den ene side skal venner støtte og hjælpe hinanden, på den anden side er drillerier også en måde at vise nærhed på. I samtalen opstod forskellige roller, eller subjektpositioner, som vennerne kunne træde ind i. De kunne f.eks. indtage rollen som "mobberen" eller "den mobbede".

Men hvordan kommer det egentlig til udtryk i vennernes samtale? I det anonymiserede eksempel nedenfor kan man se, hvordan K positioneres som mobberen, og J positionerer sig selv som den mobbede:

J: Så kørte han (T) mig hele vejen til en eller anden fødselsdag. Og så har K mobbet mig hele vejen. Jeg er sådan lidt usikker, når jeg sidder i den der, ik? Han er sådan en fucking retard. ((Alle griner))

K: Det lyder meget rigtigt.

Vennerne griner sammen, da J kalder K for en "*fucking retard*", hvilket understreger, at drillerier og kaldenavne er legitimt i gruppen. Det interessante er ikke, om det er J eller K, der mobber. Folk har fleksible identiteter, og vennerne kan indtræde i de forskellige roller i forskellige kontekster. Det interessante er derimod, hvordan subjektpositionerne konstrueres i diskursen. I dette

tilfælde italesætter J, at K ofte mobber ham. K anerkender denne rollefordeling, da han siger, at det lyder rigtigt.

Når vennerne praktiserer disse diskurser, bygger de på generelle samfunds- diskurser, som vi alle støder på fra tid til anden. Vennerne gav f.eks. udtryk for, at de var præget af en diskurs om, at mænd skal fremstå stærke. Samtidig var de også præget af en sportskulturel diskurs, hvor de konstruerede subjektpositioner som værende stærke og svage – mobberen blev fremstillet som den stærke, og den mobbede blev fremstillet som den svage.

Men hvad betyder det for forbindelsen mellem vennerne? Mit interview viste, at man som venner skal være der for hinanden, men at man samtidig også gerne må prikke lidt til hinanden – både for at

udfordre, men også for at det hele ikke bliver så kedeligt. Det er en hårfin balance, og der er forskel på venskaber. Det, der er sjovt for én, kan være sårende for en anden. Måske handler

det ikke om, hvorvidt man må drille sine venner, men *hvordan* man gør det. Drillerier kan både skabe distance og intimitet – alt afhænger af tonen, relationen og intentionen bag.

**”PÅ DEN ENE SIDE SKAL VENNER
STØTTE OG HJÆLPE HINANDEN,
PÅ DEN ANDEN SIDE ER
DRILLERIER OGSÅ EN MÅDE AT
VISE NÆRHED PÅ”**

Referencer

- Horsbøl, A. & Raudaskoski, P. (2016). *Diskurs og praksis*. Samfundslitteratur
- Jørgensen, M. og Phillips, L. (1999). *Diskurspsykologi*. Samfundslitteratur
- Wilkinson, S. (2006). *Analysing interaction in Focus Groups*. SAGE

DE FIRE KORTE

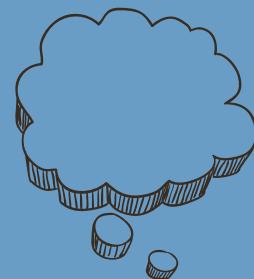
Stof til eftertanke

Trafikvrede

"Se dig for, du kører som en idiot!" Det har du måske hørt før ude i trafikken. Måske er det blevet råbt efter dig, mens du cyklede langs Nørrebrogade, eller måske har du endda selv råbt det efter en fuld tosse, der cyklede over for rødt. Men hvorfor er det, at vi tænker, at vi kan tillade os at tale sådan til hinanden i trafikken? Det lader til, at der er andre spilleregler i trafikken, hvor man ikke behøver at være høflig, rolig og tilbageholden – det, som vi danskere ellers har ry for at være. Sidder vi i en bil, er der ingen, der kan høre ens råben. Der er et skjold, som passer på os, og som holder vores ord hemmelige. Men hvorfor er det så, at vi kan snakke så grimt til hinanden i trafikken? Er vores forbindelse til hinanden en anden i trafikken? Vi går fra at være civiliserede til primitive, hvor der opstår en distance mellem os. Vi har ret, og de andre tager fejl. Det er trods alt altid andre, der kører dårligt.

Holdsport

En ganske speciel kontekst hvor kommunikation kan være afgørende for, om man går hjem med en medalje af guld eller sølv om halsen, er i holdsport. Kommunikationen skal være klar og tydelig for at opnå fælles forståelse og forbindelse på banen. "Kom nu for helvede!" kan fungere som motivationsfaktor på fodboldbanen, men kan få negative konsekvenser hvis det er i køen til fastelavns-tøndeslagning i datterens børnehaven. På banen er det i højere grad et udtryk om en forventning, engagement og opbakning til sine medspillere, fremfor fjendtlighed. For dem med interesse i sprogpsykologi, er det ikke noget nyt, at forskellige sociale kontekster fører til forskellige former for kommunikation – herunder normer og forventninger til sproglig adfærd, som præger kommunikations tone. Med sproglige briller handler det altså om pragmatik, og hvordan holdsportskonteksten normaliserer den mere direkte og 'grove' sprogbrug. Sprogbrug, som kan styrke forbindelsen til dine medspillere på banen – men nok ikke til de øvrige forældre i børnehaven.



LinkedIn

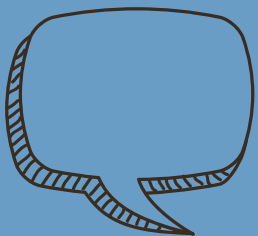
'Hans Hansen vil gerne oprette forbindelse'. Denne notifikation på LinkedIn rummer mere end bare en teknisk handling – det er en anmodning om at skabe forbindelse, der kan udvide et strategisk netværk. En ny forbindelse på LinkedIn kan bidrage til både professionel og social kapital, og fungerer dermed som mere end blot en 'nonchalant' venneanmodning. Det famøse LinkedIn-sprog er et spændende emne i sig selv, hvor kommunikationen også kan bidrage til denne kapital. "Jeg er stolt af at kunne dele..." eller "Jeg er glad for at kunne fortælle..." er klassiske formuleringer på LinkedIn, der ikke blot informerer, men også understøtter en særlig selvfremstilling. Sproget er tilpasset en professionel kontekst, hvor succes og gode resultater er centrale værdier. Dog deles personlige refleksioner, nedture og hverdagsglimt oftere på LinkedIn end tidligere, som kan påvirke dette formalitetsniveau. Bliver LinkedIn i højere grad et hybridmedie der blander corporate buzzwords med hyggelig hverdagsfilosofi - eller er det måske allerede sådan?

Oversharing

Du har været til den første fredagsbar på dit nye arbejde. Det er første gang, du har lavet noget med dine kolleger uden for arbejdets trygge rammer. Du drak lidt flere øl, end du havde tænkt, hvilket resulterede i, at du også snakkede mere, end du havde tænkt. Du får delt ud af dig selv og får fortalt nogle private ting, som du ikke ville have sagt oppe på kontoret.

Dagen efter kører din hjerne mere, end den plejer. Sagde du for meget? Var du uprofessionel?

Det kan være svært at finde grænsen for, hvor meget man skal dele. Man ønsker at skabe en forbindelse til andre ved at dele, men man kan risikere at føle, at man har delt for meget. Måske har de ikke delt lige så meget tilbage, og nu føler du, at du har proppet intime hemmeligheder, som de ikke havde bedt om, ned i halsen på dem. De ved for meget om dig nu, og du føler dig sårbar. Forbindelsen kan føles uligevægtig, hvor det er dig, der er gået for langt – bare fordi du havde et ønske om at skabe en forbindelse.



POLITIKERNE ER UNGE PÅ TIKTOK

AF MARIA THORNING

Pia Kjærsgaard er ung med de unge. Eller det prøver hun i hvert fald at være. I en guidet rundtur på TikTok, viser Pia Christiansborg frem, med et sprog proppet med det nyeste slang, som de unge bruger i dag. Det er vist ikke en hemmelighed, at hun forsøger at skabe en forbindelse til det unge publikum. Men hvordan gør hun det? Og kan TikTok have indflydelse på dansk politik?

TikTok er en online platform, hvor der deles korte videoer, der mest af alt bliver set af børn og unge. Når en virksomhed eller et politisk parti deler videoer på TikTok, rammer de derfor en yngre aldersgruppe - en aldersgruppe Dansk Folkeparti nok ikke er helt vant til at ramme. Ifølge Altinget består DFs primære vælgerskare af pensionister (Jensen 2024), og derfor kan brugen af sociale medier skabe en bredere forbindelse til de unge. Faktalink beretter at de største forbrugere af TikTok er mellem 9 og 14 år gamle, så det er altså ikke her, Pia og DF fanger nye stemmer. Og så alligevel. Ved at deltage i trends, bliver man som person eller virksomhed lettere husket, og skaber dermed en fælles bevidsthed, der kobler brandet sammen med trenden. Dermed kan DF måske gå hen og blive husket som et parti, der ikke kun er for



‘de gamle’. Som ekspert i sociale medier Troels Johannesen selv siger, så får DF nok ikke nogle nye vælgere på den måde, men bliver måske husket for andet end den generelle diskurs om flæsketeg og Dannebrog (Bach 2024). For at kunne ændre denne diskurs, skal de bevise at de er seje og hippe, og at det overhovedet ikke er underligt for Pia at bruge slang som “slay queen” og “skibidi”. Derfor skal Pia skabe en ny identitet, der kan gå hånd i hånd med det publikum, hun appellerer til.

Erving Goffman introducerer to former for performative identiteter; en kynisk og en oprigtig. Den oprigtige performer tror selv på det, de fremfører, hvorimod den kyniske performer godt ved, at det netop blot er en performance. Ifølge Goffmans teori skaber Pia en performativ identitet, hvor hun fremstår som en kynisk performer, der godt ved, at hun ikke tror på indholdet af hendes optræden. Hun prøver egentlig heller ikke at overbevise nogen om, at hun tror på det. Dette

bliver tydeligt, når hun flere gange skal spørge ind til, hvad det nu egentlig lige er, hun skal sige. Valget om at beholde disse klip fortæller også, at meningen med videoen ikke er, at hun skal fremstå selvsikker i sin fremstilling, men at den netop bare er et forsøg på at være ung med de unge. Hendes små smil efter ytringer som “ballin’”, “healing girl era” og “omg majestic” er endnu et tegn på, at hun ikke selv tror på sine egne ord, og måske endda også synes at det, hun har gang i, er lidt fjollet. Dermed falmer den nye identitet, og bliver i stedet for en oprigtig performance, til noget relaterbart, som de unge kan grine af, og alle andre kan spejle sig i. Hun er en kynisk performer, uden at hun forsøger at være overbevisende.

Pias brug af slang virker kunstigt for danskerne, da hendes sprogbrug ikke stemmer overens med vores forventning til hende. Vi har ofte en forventning til en persons rolle i en situation, ligesom vi har en forventning om, at omstændighederne stemmer overens med personens rolle. Goffman bruger begreberne ‘appearance’ og ‘manner’. ‘Appearance’ spejler den sociale situation som personen befinder sig i, og den status, som personen har. ‘Manner’ forklarer de funktioner, der fortæller os om personen i situationen, altså de fysiske og sproglige udtryk, der viser hvem personen er. Vi, som mennesker, forventer at disse to stemmer overens med hinanden, altså at den sociale situation, og hvad vi forestiller os om personen, ikke viger så langt fra vores forestilling. Derfor bliver vi forvirret når Pia ytrer sig anderledes, end vi er vant til. Det er ikke unormalt at DF laver videoer på TikTok, hvor de fortæller om deres politiske holdninger.

Det er derfor ikke en overraskelse, at Pia render rundt på Christiansborg, med formålet at skabe indhold til sociale medier. Men ligefrem at vise Christiansborg frem med “rizz” og diverse andre udtryk, er imod vores forudindtagelse. Derfor går videoen hen og bliver humoristisk, da Pia fremstår i et andet lys, end vi er vant til. Lige pludselig er hun en del af en bestemt gruppe, der deltager i en trend og et sprogbrug, som er benyttet af unge mennesker.

Pia er ikke den eneste, der har deltaget i denne trend. Gymnasier, efterskoler og virksomheder har flokkedes til TikTok for at være en del af festen, og skabe en forbindelse til deres unge publikum. Deltagelse i trends er ofte et godt sted at starte i forsøget på at fange et bredere publikum, end det, de i forvejen har. Lige pludselig dukker Hillerød Gymnasium og Føtex i Frederikssund op på folks algoritmer i hele landet, og skaber dermed et publikum, der kender dem for andet end bare som det lokale gymnasium eller supermarked. De sociale medier er generelt et godt redskab til at fange opmærksomhed. Dette benyttede den liberale politiker Alex Vanopslagh sig også af ved sidste valg i 2022. Her blev han kendt som “Daddy Vanopslagh” på baggrund af hans meget synlige tilstedeværelse på sociale medier – specielt TikTok. De unge brugere blev draget af hans måde at bruge mediet på, hvor han forsøgte at være relaterbar og i øjenhøjde med sit publikum. Politik var ikke altid det store fokus, men blev flettet ind i dansevideoer og konfettikanoner. Som adjunkt på KU Jacob Ørmen pointerer, var størstedelen af hans publikum under stemmealderen, men ligesom Pia, planter eksistensen på Tiktok et frø i bevidstheden, der

dermed vil huske DF og LA som de sjove politikere, og er dermed mere tilbøjelige til at sætte et kryds ud for deres navne ved fremtidige valg (Transbøl 2022). Dermed kan TikTok-trends få indflydelse på dansk politik, uagtet om Pia eller

Vanopslagh selv tror på det indhold og den personlighed, de kreerer. Ved at skabe en performativ identitet, kan de ændre på diskursen om deres person eller brand, og dermed skabe forbindelse til et bredere publikum.

Referencer

Andersen, Anne Anthon. 2024. 'TikTok'. *Faktalink.dk*. Samfund. <https://faktalink.dk/emner/tik-tok>.

Bach, Jeppe Tholstrup. 2024. "'Slay Queen' - Trend Griber Om Sig På Christiansborg", 27 September 2024. <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2024-09-27-slay-queen-trend-griber-om-sig-paa-christiansborg>.

Dansk Folkeparti. 2024. 'Pia Kjærsgaard Slays'. *Tiktok.com*. 9 September 2024. https://www.tiktok.com/@danskfolkeparti/video/7418953908292226337?_r=1&_t=ZN-8ujW3pn9qfm.

Goffman, Erving. 1959. 'The Presentation of Self in Everyday Life'. In *Contemporary Extensions: Identity Re-Wired*. Taylor & Francis Group.

Jensen, Laura Bejder. 2024. 'Køn, Alder Og Uddannelse: Her Er Den Typiske DF-Vælger', 28 September 2024. <https://www.altinget.dk/artikel/koen-alder-og-uddannelse-her-er-den-typiske-df-vaelger>.

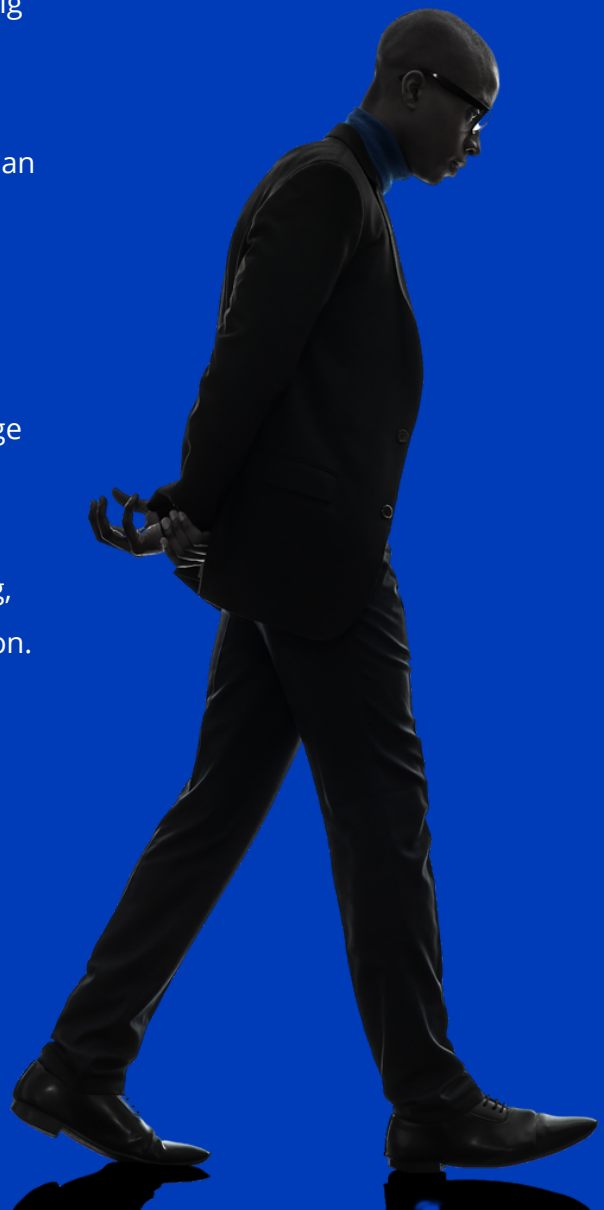
Transbøl, Jonathan. 2022. 'Alex Vanopslagh Får Uvurdelig Opmærksomhed for Sin TikTok-Succes Af de Etablerede Medier', 31 October 2022. <https://uniavisen.dk/alex-vanopslagh-faar-uvurderlig-opmaerksomhed-for-sin-tilstedevaerelse-paa-tiktok-af-de-etablerede-medier/>.

GÆT EN TEORETIKER

**Hvor hurtigt kan du gætte den kendte teoretiker?
Spørgsmålene bliver gradvist lettere – kan du finde frem til
den rette person, før det sidste hint?**

1. Han blev født den 11. juni 1922.
2. Han har en datter, der hedder Alice.
3. Han kommer fra Canada.
4. Han tog sin bachelor ved universitetet i Toronto.
5. Han tog sin master og Ph.D ved universitetet i Chicago.
6. Han døde i 1982
7. Han er mikrosociolog.
8. Hans speciale undersøgte radioprogrammet "Big Sister".
9. Han blev inspireret af Émile Durkheim, George Herbert Mead og Herbert Blumer. I 2007 blev han citeret som den 6. mest citerede forfatter indenfor sit felt.
10. Han kritiseres for at ignorere betydningen af samfundsmæssige makrostrukturer.
11. Han er anerkendt som den mest indflydelsesrige amerikanske sociolog i det 20. århundrede.
12. Han har skrevet bogen: "Presentation of Self".
13. Han videreudviklede den dramaturgiske tilgang, så den kan anvendes på menneskelig interaktion.
14. Han er teoretikeren bag begreberne: facework, footing og frame.

Find svaret på bagsiden af bladet!



PARADISE : TILBAGE TIL FORTIDENS KØNSROLLER?

AF LAURA JØRGENSEN OG KATRINE LUNDBERG

Paradise Hotel er et af de mest sete reality programmer i Danmark. Fra de tidligere sæsoners uhæmmede festkultur til nyere forsøg på at tilpasse sig en mere "woke" tidsånd, har programmet både formet og afspejlet den måde, vi taler om mænd og kvinder på. For jer læsere som ikke har indsigt i Paradise Hotel, så er det et realityprogram, hvor unge deltagere bor sammen på et luksushotel og dystet om at vinde spillet gennem alliancer, taktiske valg og strategisk manipulation. Regler og normer inden for god opførsel og gensidig respekt bliver sat på pause og erstattet med grove kommentarer og løgne.

I 2022 forsøgte Paradise at tilpasse sig mere nutidige normer ved at udgive to sæsoner, som havde fokus på indre værdier, gode relationer og sammenhold. Det blev senere afsløret at seertallene på disse sæsoner var exceptionelt lave, og derfor gik Paradise tilbage til det klassiske 'Paradise-koncept' i 2025, hvor strategiske alliancer, sex og magtspil igen var i centrum. Genindførslen af det kendte Paradise kan dog rejse følgende spørgsmål: Er konceptet og castet medvirkende til at påvirke seernes tanker om kønsroller, kropsidealer og sex? Har Paradise Hotel overhovedet en plads i en tid, hvor der brydes med traditionelle kønsroller og seksualisering af kvindekroppen? Er Paradise i virkeligheden et eksempel på, hvordan sprog

konstruerer sociale realiteter? Eller er det blot harmløs underholdning?

I denne artikel udfolder vi ovenstående tematikker ved at sætte fokus på henholdsvis "Miss Paradise konkurrencen" og mandlige deltageres brug af jagt-metaforer.

Miss Paradise

Konkurrencen om at blive "Miss Paradise", vender tilbage sæson efter sæson. Formålet med konkurrencen kan fremstå en smule uklart. Faktisk italesættes det aldrig rigtigt, hvad der egentlig skal til for at kalde sig Miss Paradise. I forbindelse med tilblivelsen af denne artikel, har vi gænsket flere Miss Paradise konkurrencer – gamle som nye. Det virker rimeligt at konkludere, at Miss Paradise er hotellets "lækreste" eller "hotteste" kvinde. En konkurrence, der med rette kan siges at bidrage til seksualisering af de kvindelige deltagere og deres kroppe. Med andre ord er diskurserne om køn og seksualitet medvirkende til at konstruere sociale fænomener (Horsbøl & Raudaskoski, 2016, s. 10).

1. Miss Paradise-konkurrencens strukturelle rammer

"Kære piger. I skal lave et dirty carwash-show for drengene."

(Paradise Hotel sæson 12, afsnit 22)

Miss Paradise kåres ved at kvinderne skal løse opgaver, som ofte involverer seksualiserede handlinger, f.eks. fotosessioner i undertøj, catwalk-shows i bikini eller "dirty carwash". Aktiviteterne understreger, at kvindernes værdi i konkurrencen primært afhænger af deres udseende og evne til at performe med seksualitet som omdrejningspunkt. Citatet ovenfor er fra sæson 12, hvor kvinderne skulle vaske en bil iført hvide t-shirts og korte cowboy-shorts som del af Miss Paradise-konkurrencen. Denne instruks understreger, at kvindernes rolle i konkurrencen er at underholde og tilfredsstille de mandlige deltagere. En kvindelig deltager kommenterer: *"jeg er nødt til at vise min røv, og du er nødt til at vise dine patter"* (sæson 12, afsnit 22). Citatet viser, at kvinderne er bevidste om de forventninger der stilles til dem – både af de mandlige deltagere, men også af produktionen. Udformningen af Miss Paradise konkurrencen sætter rammer for måderne at tale om køn og seksualitet på. Men hvordan taler mændene egentlig om kvinderne i programmet? Og hvordan taler kvinderne om sig selv og hinanden?

2: Reaktioner på kvindernes billeder

"Hun er jo en pornomodel. Det er som revet ud af en kalender hvor, når man bladrer videre, så står hun nogen bagefter."

(Paradise Hotel sæson 8, afsnit 5)

I de fleste sæsoner, skal kvinderne på photoshoot. Som led i konkurrencen skal billederne vurderes af mændene – vurderinger, som ofte er præget af

seksuelle undertoner eller eksplicitte seksualiseringer af kvindernes kroppe. En af mændene kommenterer f.eks. på et billede: *"Line Sofie hun er jo sexet. Hun har jo nogle kæmpe kasser. Det er jo et fantastisk syn"* (sæson 5, afsnit 5). Citatet illustrerer, hvordan deltagerne reducerer kvindernes værdi til deres fysiske udseende. Her er det ikke kvinderne som personer, der vurderes, men deres kroppe.

I Paradise Hotel er der et hav af citater som disse, hvor mandlige deltagere vurderer kvindelige deltagers kroppe på en seksualiserende måde. Et andet eksempel er: *"Jeg kan ikke lade være med at kigge væk fra de bryster der. Hendes bryster de er eddermame gode. Det er så sindssygt. (boiing) Så kom der wood"* (sæson 8, afsnit 8). Vores sprog spiller en aktiv rolle i konstruktionen af sociale normer (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 105). Kommentarer som disse styrker diskurser om, at kvinder eksisterer for at blive set og bedømt, særligt gennem et seksualiseret blik. Selvom Paradise Hotel kun er et TV-program, kan disse diskurser potentielt trænge igennem skærmen og være med til at forme seernes syn på kvinder, krop og sex.

Kommentarerne om kvinder og seksualitet reproducere i den nye sæson af Paradise Hotel, hvor kvinder fortsat seksualiseres gennem mændenes kommentarer: *"Jeg synes, Rosa er mega fræk at se på. Jeg bliver nødt til at kysse lidt mere på hende inde på hotellet"* (sæson 21, afsnit 19). Citatet rummer en lignende objektivisering af kvinder, som vi kender fra de gamle sæsoner, og

den rummer endda også en form for fysisk begær, hvor samtykke tages for givet.

3: Kvindernes egne bidrag til diskurserne

"Hun er 27 år. Hun har rynker. Hun er pisse lav. Hun har overhovedet ikke nogle former, og jeg synes overhovedet ikke hun er værdig."

(Paradise Hotel sæson 12, afsnit 23)

Det er ikke kun mændene, der bidrager til de seksualiserende diskurser om kvinder. Kvinderne er selv en del af at skabe og reproducere disse. Citatet ovenfor viser, hvordan kvinderne bedømmes ud fra et snævert kropsideal, som er begrænset og seksualiserende – også af de andre kvinder i programmet. Christina Maria fremstilles af den anden deltager nærmest værdiløs, fordi hun ikke lever op til idealet. Det er et glimrende eksempel på, hvordan kvinder vurderes udelukkende på baggrund af udseende.

Ulvehyl og sex som konkurrence

Det er blevet gjort klart i flere sæsoner, at mændene i Paradise Hotel ser sex som en præstation, der styrker deres status inde på hotellet. Dette kommer tydeligt til udtryk i to sæsoner hvor mændene aftaler at fejre deres seksuelle erobringer ved at hyle som en ulv efter sex, så de andre mænd på hotellet kan høre det. Her bliver sex gjort til en konkurrence, hvor kvinder reduceres til point i et væddemål. Mændene opnår status ved at have sex med mange kvinder på hotellet. Ved at analysere sproget som en handling som skaber sociale realiteter, undersøger vi, hvordan ulvehylet ikke

blot afspejler, men også forstærker en kønnet diskurs, hvor mænd styrer narrativet om sex og relationer.

Dette ses i to sæsoner; sæson 13 og sæson 21 som er transskriberet i nedenstående eksempler:

Sæson 13 – Pagten om ulvehylet

Jonas: Når man knepper en – eller får kærlighed ud over det sædvanlige (1) så uhhhh ((hyler som en ulv)) og så hvis du hører os andre gøre det så hyler du bare med på den

Anders: Det er rigtig fedt endelig at få lov til at lave ulvehylet inde på hotellet det har været et af mine mål med at komme herind så jeg synes bare det er rigtig fedt at få den milepæl der (1.5) jeg håber bare de andre drenge de hører mig

Sæson 21 – Pagten om ulvehylet

Karl: Hvad nu hvis vi bare går i poolen og boller alle damerne

Theis: Jeg har allerede- (1) i er bagud

Lukas: Ja han er førende (1.5) Fucking snake

Karl: Jeg bagud til Theis og det er sygt mærkeligt (0.5) Jeg er ikke en der taber

og slet ikke når det kommer til damer

Theis: Lad os lige se hvem der kan nå at hakke flest

Lukas: Jeg er på (.) Den står 1-0 til dig

Theis: Lukas og Karl kan slet ikke nå at følge med (1) altså jeg tager jo det hele (.) det er for nemt (0.5) kom nu drenge

...

Karl: Det her er ægte (1) De tre ulve

Lukas: Os drenge vi er på rov (1.5) Vi er ulve, vi er sultne, vi kan lugte blod (1) Vi skal ud og spise (0.5) Vi skal ud og smage (0.2) Vi skal slikke lidt (.) det

er sådan det er

Karl: Hver gang vi knepper ikke-

Theis: Ej skal vi lave et ulvehyl

Karl: Ja

Lukas: Vi går ud af værelset og så

((hyler som en ulv))

Karl: Vi alle sammen elsker damer (.) og

ulve elsker damer (1) og vi gør det i en

wolf-pack (0.8) selvom der er konkurrence

(.) så går vi sammen om det

Lukas: Theis har fået et point(.) Vi

lader ham have den, det er fint nok. Jeg

er fiskekongen (1) okay (.) Så held og

lykke til jer to.

Kvinden som byttet

I begge sæsoner bliver kvinderne placeret i en passiv rolle ved brug af metaforer. Særligt i sæson 21 understreges en form for jagt-metaforer, hvor mændene ser sig selv som rovdyr, der er ”sultne” og ”skal på rov”. Kvinderne bliver her reduceret til et bytte, som skal nedlægges, derefter ”spises” og ”smages”. Dette fremstiller sex som en erobring fremfor en gensidig lyst mellem to mennesker. Det er ifølge deres samtaler dem, der sætter dagsordenen og laver reglerne, mens kvinderne bliver reduceret til noget man ”scorer”, ”hakker” eller ”boller”. Deltagernes brug af jagt-metaforer skal ikke blot opfattes som sproglige udsmykninger, men snarere et redskab til at strukturere en forståelse af virkeligheden (Lakoff & Johnson 2005). De bruger metaforerne til at skabe en form for sammenhold i gruppen. Når de omtaler sig selv som ”wolf-pack”, positionerer de sig som en gruppe med fælles værdier og et fælles mål. Metaforerne styrker både deres venskab, men legitimerer også et bestemt adfærd. Sproget benyttes som en social lim, der skaber et fælles

værdisæt mellem deltagerne. Dette ses i sæson 13 da Jonas forklarer, at mændene skal hyle, når en af dem har haft sex: ”Hvis du hører os andre gøre det, så hyler du bare med på den.” Her skabes en norm hvor sex får en kollektiv værdi, som kræver en anerkendelse fra gruppen. Lignende ses det i sæson 21, da Lukas siger ”Vi er ulve, vi er sultne, vi kan lugte blod.” Her bliver sex ikke blot en personlig oplevelse, men en jagt som ulveflokkens alle er del af. Sproget kan her analyseres som en handling, der konstruerer sociale realiteter – som i dette tilfælde er et fællesskab, der er bygget op omkring sex og kvinder som en konkurrence. Her ser man derfor hvordan deltagerne benytter sproget til at konstruere og modificere deres gruppeidentitet igennem deres samtaler med hinanden (Jørgensen & Phillips, 1999). Ulvehylet fungerer som et internt ritual, hvor det ikke kun er en individuel bedrift, men en begivenhed, der skal anerkendes af fællesskabet.

I begge eksempler bliver sex fremstillet som noget, der kan måles og sammenlignes. I sæson 21 taler mændene om point, hvor Theis ”fører” i konkurrencen om at have sex med flest, hvortil Karl udtrykker en frustration over at være ”bagud”. Ligeledes sker lignende i sæson 13 hvor Anders ser sex som en ”milepæl” og håber at de andre lægger mærke til, at han har haft sex: ”Jeg håber bare de andre drenge de hører mig.” Begge udsagn afslører et syn på sex, hvor det bliver en præstation, der kan sammenlignes og rangeres blandt mændene. Deltagerne taler altså ikke blot om sex, men bruger derimod sproget til at rangere hinanden og konkurrere imod hinanden, hvilket gør sproget performativt (Austin, 1997). Deres ord er derfor

ikke blot beskrivelser, men aktive handlinger, der former den sociale virkelighed. Ytringer som ”*Jeg er fissekongen*” er ikke blot en beskrivelse, men en handling der skaber en social virkelighed, hvor sex bliver en målbar succes, og mænds status afhænger af antallet af kvinder, de har været sammen med.

At ulvehyl og konkurrencen om hvem der kan være sammen med flest, går igen på tværs af sæsoner, tyder på, at disse maskuline normer indenfor sex og kvinder videregives som del af Paradise Hotels kultur. Det viser måske i virkeligheden hvordan reality-tv ikke kun afspejler sociale normer, men også er med til at reproducere dem.

Afrunding

Vi lever i en tid, hvor der er stort fokus på at gøre op med forældede tanker og normer om køn, krop og sex. Derfor er det tankevækkende, at objektiviserende, nedgørende og seksualiserende diskurser om netop samme emne hersker i Paradise Hotel i 2025, som også herskede tilbage i 2012. Det rejser

spørgsmålet: Har vi egentlig rykket os som samfund? Og er Paradise Hotel et udtryk for, at deltagere og seere ukritisk accepterer normerne og sprogbrugen, som programmet repræsenterer?

Paradise Hotel viser, hvordan sprog skaber sociale realiteter – den måde, deltagerne taler om og til hinanden på, har betydning for, hvordan vi som seere forstår og legitimerer kønsroller og kropsidealer. Hvis mænd i programmet taler nedladende om kvinder uden konsekvenser, kan det forstærke lignende tendenser i virkeligheden. Og måske er kvinderne endda selv med til at reproducere dette. Samtidig lever vi i en tid med øget opmærksomhed på kønsroller og grænser. Men hvad betyder det så, når vi i reality-tv ser et helt andet billede? Hvis det er acceptabelt dér, må det vel også være det i virkeligheden? Det er spørgsmål som disse, vi må reflektere over – ikke for at fordømme programmet, men for at forstå, hvilken rolle det spiller i vores samfund.

Referencer

- Austin, J. L. (1997). *Ord der virker* (J. E. Andersen & T. Bredsdorff, Overs.). Gyldendal. (Originalt værk udgivet 1962)
- Horsbøl, A. & Raudaskoski, P. (2016). *Diskurs og praksis*. Samfundslitteratur
- Jørgensen, M. og Phillips, L. (1999). *Diskurspsykologi*. Samfundslitteratur
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2005). *Hverdagens metaforer* (M. B. Heinskou, Red.). Hans Reitzels Forlag.

HVORDAN KAN SPROGBRUG UNDERSTØTTE (FÆLLES) FORSTÅELSE OM FORBINDELSEN MELLEM VEJR OG KLIMA?

AF SØREN BECK NIELSEN

Vejr er til at forstå. Man skal bare kigge ud ad vinduet, eller åbne døren og bevæge sig udenfor, og så kan man ved selvsyn iagttage og mærke manifestationen af det aktuelle vejrsystem. Klima derimod er en lidt svær, uhåndgribelig og på sin vis kunstig størrelse. Men det betyder naturligvis ikke at klimaet, og de forandringer det undergår, ikke i allerhøjeste grad er virkelige. Meteorologisk defineres klima som gennemsnitsvejret over en længere årrække, typisk 30 år. Denne grænse udjævner nemlig naturlige vejrforholdsudsving i målinger, og er - sammenholdt med tusindvis af systematiske og præcise målinger på jordoverfladen og fra rummet - grunden til vi med sikkerhed ved, at kloden bliver stadig varmere på grund af afbrænding af fossile brændsler (IPCC 2023).

Den videnskabelige undersøgelse af forbindelsen mellem vejr og klima hører sædvanligvis hjemme inden for naturvidenskaberne. Men der er rigtig gode grunde til også at undersøge forbindelsen sprogspsykologisk, fx med et blik på om, hvordan og i hvilke omfang mulige forbindelser mellem vejr og klima italesættes i private og/eller offentlige samtaler. Man kan både gennem sproglig 'overfortolkning' og 'underfortolkning' af

vejrforhold risikere et mangelfuldt billede af klimakrisen. En overfortolkning af de relativt kølige temperaturer lokalt i Danmark i sommeren 2024 kan fx skygge for erkendelsen af global opvarmning, og at 2024 globalt slog alle varmerekorder. Det blev året, hvor klodens gennemsnitstemperatur steg til 1,6 grader over førindustrielle niveauer, dvs. mere end hvad Paris aftalen for et lille årti siden skulle sikre os imod. En underfortolkning af den varme sensommer i Danmark kan skygge for erkendelsen af, at varmen vitterlig var højest usædvanlig: Den 5. september kom temperaturerne i Danmark fx op på 30,2, hvilket gjorde det til den varmeste septemberdag i 77 år. Således kan begge scenarier uheldigt bidrage til reproduktion af *psykologisk distance* til klimaforandring, dvs. oplevelsen af klimaforandring som noget fjernt, fremtidigt og måske endda hypotetisk (se Brügger 2020), som igen risikerer at demotivere incitament til klimahandling.

Filosoffer og psykologer fra den sprogspsykologiske kanon gør opmærksom på, at sproget som medium for kommunikation og understøttet tænkning bl.a. gør mennesker i stand til at bevæge sig fra at leve i - til at *reflektere over tid* (Schutz

1967) og i det hele taget realisere *abstrakt tænkning* (Vygotsky 2018). Dette er der brug for, hvis man skal erkende forbindelser mellem vejr og klima – i hvert fald hvis man som jeg er en privilegeret dansker og et typisk 'indendørsmenneske' (jf. Rubow 2022).

Case: sprogbrugen i vejrdækning

En sprogpsykologisk undersøgelse af sproglig-gjorte forbindelser mellem vejr og klima kunne

relevant rette sig mod mange forskellige kontekster, f.eks. i ganske almindelige hverdagssamtaler der – ifølge klicheen i hvert fald – rutinemæssigt åbnes med en iagttagelse af det

aktuelle vejrsystem ("dejligt vejr i dag"), og så ofte i så høj grad forbliver i emnet, at der findes faste udtryk for det ("tale om vejret"). Man kunne også udvælge vejrudsigter som et eksempel på en systematisk og eksponeret kommunikationsform med potentiale til at oplyse om - og invitere til offentlig samtale om klimaforandring med bl.a. stigende temperaturer og flere ekstreme vejrhændelser til følge.

Sådan en analyse af vejrudsigter har jeg foretaget med udgangspunkt i én vejrudsigt fra henholdsvis DR og TV2 fra hver dag i maj 2024 (se Beck Nielsen, kommende). Denne analyse har for det første undersøgt, om meteorologerne bruger vejrprognoser som anledning til at forbinde

månedens vejrsystemer med klima og klimaforandring. Spoiler alert: det gør de overhovedet ikke! For det andet undersøger analysen om, meteorologerne vurderer bestemte vejrforhold, og hvilke vejrforhold de vurderer positivt versus negativt. Måske på grænsen til det forudsigelige viser analysen, at varmt, tørt, solrigt og vindstille vejr vurderes positivt, men køligt, vådt, overskyet og blæsende vejr vurderes negativt. Analysen viser også, at disse sproglige vurderinger

kan anskues som et kontinuum. Nogle er eksplicitte og gør brug af *attributive* ("det venter en rigtig flot weekend") eller *prædikative* ("det ser vældig flot ud hele weekenden") for-

muleringer, andre er mindre direkte og præsenterer vejrprognoser igennem vurderende kategorier ("der begynder at være risiko for regn og byger" versus "det bliver igen varmere frem mod næste weekend med bedre chancer for sol"), og endelig er nogle forskudte og implicitte idet meteorologer omtaler vejrforhold neutralt, men kontrasterer denne omtale med en forudgående eller efterfølgende vurderende beskrivelse af et modsatrettet vejrmæssigt perspektiv ("Bornholm der er det helt overskyet også med tåge på øst og nordkysten mens mod sydvest ved Rønne der er det helt fint vejr").

Det er gennem disse former at meteorologerne systematisk vurderer prognoserne i forhold til,

"Systematiske samtaler om vejret repræsenterer potentielle anledninger til relevant at forbinde vejr og klima med hinanden og dermed søge at opnå øget (fælles) forståelse omkring klimakrisen"

hvorvidt der er sol og varme at glæde sig over. Et eksempel på i hvor høj grad dette hensyn trumfer, finder vi på TV2 den 23. maj. Ovenpå en længerevarende varm periode med tørkelignende forhold, faldt der omsider lidt regn. Den omtales således af meteorologen:

”Der er kun en dag lige her til at starte med sådan udbredt regn. Fredag lørdag ser super fint ud og sommerligt. Fra søndag begynder der at være risiko for eftermiddagsbyger”.

Hvorned de gør brug af både den forskudte vurderingsform med den neutrale omtale af dagens udbredte, der dog ’farves’ af den efterfølgende kontrast til vurderingen af fredag og lørdag som fine og sommerlige samt den afsluttende prognose med risiko for flere byger.

Afsluttende diskussion

Ligesom mange andre folkefærd (antager jeg), elsker danskere at tale om vejret. Vi gør det i hvert fald meget.

Systematiske samtaler om vejret repræsenterer potentielle anledninger til relevant at forbinde vejr og klima med hinanden og dermed søge at opnå øget (fælles) forståelse omkring klimakrisen. Jeg var nysgerrig på, om vejrudsigter udnyttes som sådan en anledning. Det gør de pt. ikke. Faktisk kunne man frygte, at vejrudsigter medvirker til det stik modsatte, for hvis de normaliserer stigende temperaturer, og tilmed evaluerer dem positivt, så må man antage, at prognoserne i praksis snarere forstærker end reducerer psykologisk distance til klimaforandring.

Nu er jeg også lidt nysgerrig på, i hvilket omfang og hvordan mediedækning af ekstreme vejrbegebenheder som fx tørke på de afrikanske og sydamerikanske kontinenter, enorme brande i Nordamerika, oversvømmelser i Centraleuropa og Lilleasien, regnfald langs den Spanske østkyst etc. forbinder sådanne vejrforhold med klimaforandring. Hvis nogen skulle have lyst til at undersøge dette sprogpsykologisk, kunne det være spændende.

Referencer

- Beck Nielsen, S. (kommende). ”Der vil være gode solchancer”: positive vurderinger af tørt og varmt vejr midt i en klimakrise. Under udgivelse i *Nydanske Studier*.
- Brügger, A. 2020. Understanding the psychological distance of climate change: The limitations of construal level theory and suggestions for alternative theoretical perspectives. *Global Environmental Change*. 60: <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2019.102023>
- IPCC (2023). *Climate Change 2023: Synthesis Report*. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland, pp. 35-115, doi: [10.59327/IPCC/AR6-9789291691647](https://doi.org/10.59327/IPCC/AR6-9789291691647).
- Rubow, C. (2022). *Indendørsmenneskets natur*. Aarhus universitetsforlag
- Schutz A. 1967. *The Phenomenology of the Social World*. Evanston, IL: Northwestern University Press.
- Vygotsky, L. 1934/2018. *Tænkning og sprog*. Akademisk forlag

NYDER DU DINE NYHEDER?

AF ANNA JULIE RASK OG KRISTINE ANDERSEN EBBE

Klimakrise, en potentiel tredje verdenskrig, nynazisme og kunstig intelligens. Du hører sikkert om det dagligt - om du aktivt opsøger det eller ej. I dag får vi ikke kun nyheder klokken 21, når Kim Bildsø toner frem på skærmen. Vi har konstant forbindelse til resten af verden, fra det øjeblik vi åbner øjnene og hiver mobilen frem. De samme apps som vi bruger til at doomscrolle, kan konfrontere os med verdenssituationen fra Vejle til Venezuela. Faktisk viser en undersøgelse af nyhedsforbrug fra 2023, at over halvdelen af unge i aldersgruppen 16-24 år får deres nyheder gennem sociale medier (Danmarks Statistik, 2023). Hvordan påvirker det os, at nyheder er så tilgængelige, at vi konstant er forbundet med resten af verden? Er der en modreaktion, og hvis ja, hvordan manifesterer den sig?

En nylig rapport fra Center for Nyhedsforskning ved Roskilde Universitet viser, at danskerne fravælger nyheder i højere grad end for fem år siden (Schrøder, Blach-Ørsten & Eberholst, 2024). Det skyldes blandt andet en følelse af 'nyhedsovervældelse'. Professor Kim Schrøder fremhæver, at dette ikke nødvendigvis skyldes *hvordan* nyheder bliver vinklet, eller *hvad* de indeholder, men at det simpelthen er *mængden* af nyheder, som kan blive overvældende (Schrøder et al., 2024). Hjernen kommer på arbejde, når vi læser

nyheder blandt andet grundet vores 'overvågningssystem'; vi overvåger og bliver opmærksomme på potentielle trusler, og hjernen går hurtigt i gang med at undersøge 'hvad' og 'hvor' (Syddansk Universitet, u.d.). Eksempelvis ved eksponering af nyheder med overvejende krisepræget sprogbrug. Det kan dermed virke drænende at læse nyheder, som sætter gang i alarmberedskabet og andre negative følelser. Især hvis mængden af disse nyheder er stor. Derfor oplever flere denne nyhedsovervældelse eller 'news fatigue', som også bliver brugt om fænomenet. Men har det konsekvenser, at flere 'cutter forbindelsen' til nyheder og dermed i en vis grad også til omverden? Medieforsker Morten Thomsen mener, at:

"Det kan blive en udfordring, hvis folk begynder at undgå at læse nyheder for at undgå negative følelser. Dermed vil de ikke få vigtig viden, så de kan undgå potentielle farer som COVID-19 eller få indsigt i, hvad kandidater til et folketingsvalg står for – hvilket kan blive en udfordring for demokratiet." (Jørgensen, 2023, ll. 88-91).

'Digital detox' som reaktion på informationsoverload kan måske hjælpe med at skabe forbindelsen til os selv igen - men en manglende forbindelse til dét, der sker omkring os, kan altså ifølge Thomsen ligeledes have konsekvenser for os selv.

Man kan måske få lyst til at hoppe af nyhedsræset og gå på sociale medier i stedet. Som tidligere nævnt får mange, og særligt unge, deres nyheder på sociale medier. De er ikke blot underholdningsplatforme. Da vi kan tilgå nyheder på mange platforme, har det medført, at formen på nyhederne ikke har et bestemt format. Vi ser eksempler på memesider på Instagram, der formidler seriøse emner i en useriøs tone. Det er ikke nødvendigvis den klassiske fortælling af nyheder, men ofte kreatørens kritik af hvad der foregår i verden. En sådan memeside er “@kraenkelseskulturellememes”, som poster ting som dette:



Siden handler altså mere om at være kritisk over for, hvad der sker i samfundet end at informere. Profiltæksten beskriver siden som: “*Dette er ikke et safespace for cishe m*nd og centrister. Det er et feministisk ekkokammer*”, hvilket understreger, at indholdet er mere personlige holdninger, der har til formål at stille sig kritisk. Profilen har 43.500 følgere, hvilket tyder på, at mange er enige med skaberen og ønsker at følge med. Denne tendens er muligvis opstået på baggrund af de gængse nyheders overvældende karakter, som gør, at vi søger over mod et



humoristisk syn på seriøse emner, eller mod et kritisk blik på en rodet verden. På Instagram kan der skabes en forbindelse mellem mennesker, der har samme holdninger, og som ønsker at belyse emner fra en anden vinkel.

Gør vores “nyhedsovervældelse”, at vi søger hen mod mere spiselige nyheder? Har vi behov for at se det sjove i, hvad der sker i verden? Som skrevet tidligere handler det ikke nødvendigvis om, hvordan nyheder bliver vinklet, eller hvad de indeholder, men at det er mængden af nyheder, der er den væsentlige faktor (Schröder et al., 2024). Vi får simpelthen for mange input udefra, og det er en balance at bibeholde en forbindelse til verden uden at miste forbindelsen til os selv.

Referencer

Danmarks Statistik (2023). *Unge får nyheder på sociale medier - ældre på TV*. [online] Danmarks Statistik. Tilgængelig på: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=46997> [Tilgået: 15. marts 2025].

Schröder, K., Blach-Ørsten, M. og Eberholst, M.K. (2024) 'Danskernes brug af nyhedsmedier 2024'. Center for Nyhedsforskning, Roskilde Universitet. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11381853> [Tilgået: 15. marts 2025].

Syddansk Universitet. (u.d.). *Hvad sker der i hjernen, når vi ser nyheder?* Syddansk Universitet. Tilgængelig på: https://www.sdu.dk/da/om-sdu/fakulteterne/samfundsvidenskab/sam_nyhedsliste/hvad-sker-der-i-hjernen-naar-vi-ser-nyheder [Tilgået: 15. marts 2025]

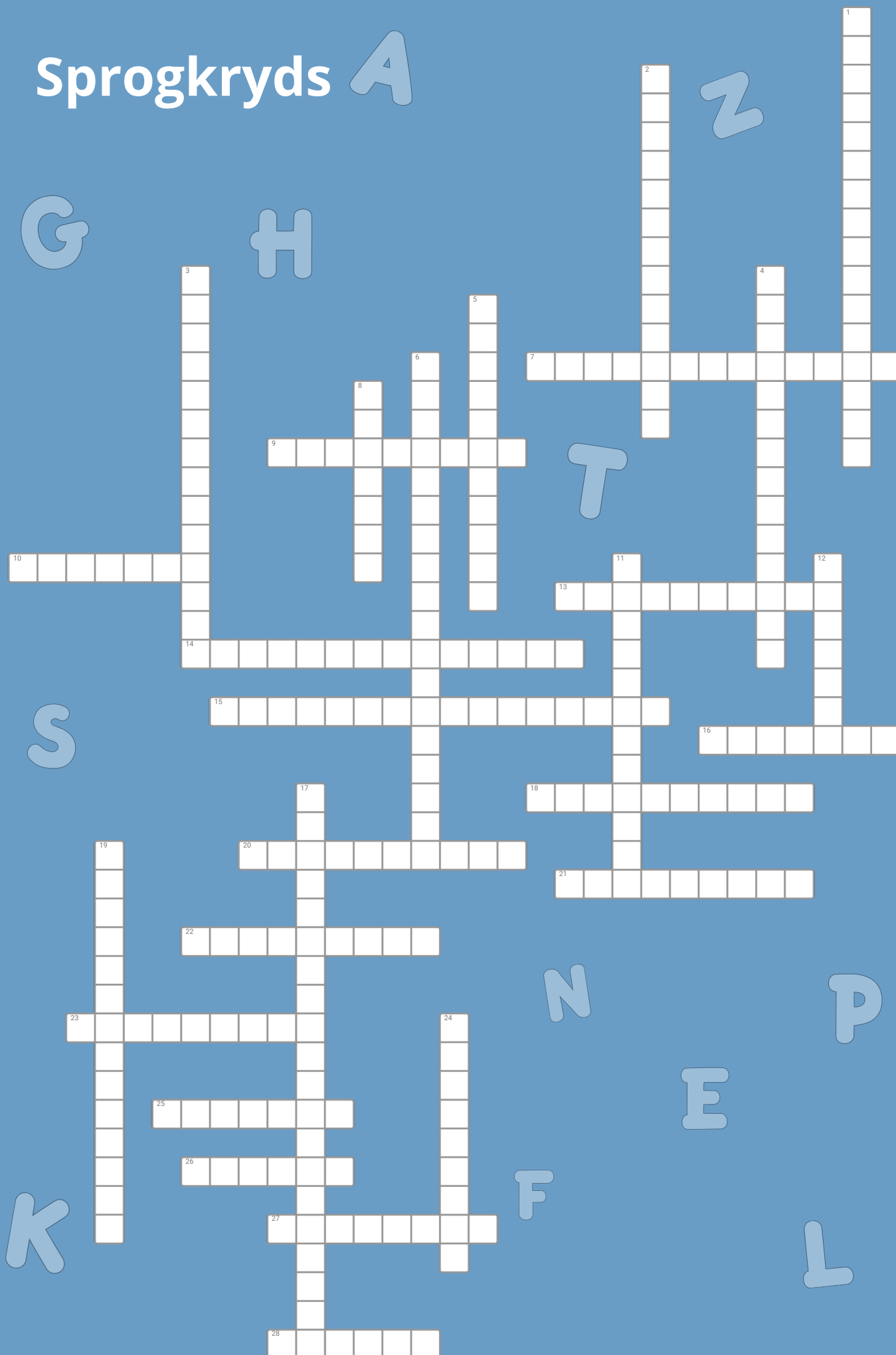
Jørgensen, M. (2023). *Hvad sker der i hjernen, når vi ser nyheder?* [online] Syddansk Universitet. Tilgængelig på: https://www.sdu.dk/da/om-sdu/fakulteterne/samfundsvidenskab/sam_nyhedsliste/hvad-sker-der-i-hjernen-naar-vi-ser-nyheder [Tilgået: 15. marts 2025].

[@kraenkelseskulturellememes] (10. marts 2014) *Krænkelseskulturens Epicenter*. <https://www.instagram.com/p/C4WbZK4C7UB/?igsh=djJhNmRxbDhva2x6>

[@kraenkelseskulturellememes] (2. juli 2021) *Krænkelseskulturens Epicenter*. https://www.instagram.com/p/CQ1LbV8h_kq/?igsh=Nm9tMDkwam1kbHZw

[@kraenkelseskulturellememes] (27. november 2021) *Krænkelseskulturens Epicenter*. <https://www.instagram.com/p/CWwkk-mjPUC/?igsh=MWswNWtoY2MycmZpYw%3D%3D>

Sprogkryds A



Lodret

1. Forudantagelser eller baggrundsviden, som en ytring bygger på, og som ofte tages for givet af samtalepartneren.
2. Hvordan en taler placerer sig i forhold til andre, sagen og sig selv.
3. Fx "ja", "mmh" eller nikken, der viser lytteren er opmærksom.
4. Fx ideationelle, interpersonelle og tekstuelle funktioner.
5. Når en taler har en holdning til sin egen fortælling som lyttere enten kan orientere sig imod eller væk fra. Kan derfor udvise støtte hvis man er enig i det sagte.
6. Den fælles forståelse mellem mennesker i sociale interaktioner.
8. Den måde vi taler og skriver om et emne på. Ofte præget af sociale og kulturelle normer.
11. Filosofisk tilgang der fokuserer på at beskrive og forstå menneskets oplevelser og bevidsthed.
12. Ord eller udtryk hvis betydning afhænger af kontekst – fx "her", "nu", "der".
17. Metode til at undersøge interaktioner mellem mennesker.
19. Kommunikation der involverer flere modaliteter fx tekst, billeder, lyd og kropssprog.
24. Studiet af hvordan sprog bruges i kontekst.

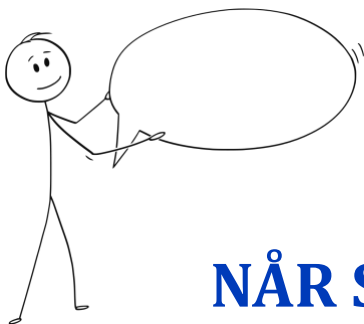
Vandret

7. Type af account: påtager sig ansvar for handlingen, men anerkender ikke at den er umoralsk.
9. Hvordan talere udtrykker sikkerhed, tvivl eller tro omkring en påstand, fx gennem modalverber som "måske", "sandsynligvis" eller "helt sikkert".
10. Begreb i CA: når to eller flere talere taler samtidigt.
13. Begrebet som beskriver noget om foretrukken og ikke-foretrukken responser.
14. En kandidatuddannelse, der kombinerer sprogvidenskab og psykologi.
15. Talen fra pause til pause.
16. Type af account: anerkender at handlingen er umoralsk, men påtager sig ikke ansvar for den.
18. Det der siges implicit – underforstået betydning i samtalen.
20. William James' begreb om tanker.
21. Når deltagere i en samtale tilpasser sig den samtaleform, der er i gang. F.eks. Hvis et narrativ er i gang, undlader de resterende samtaledeltagere at skifte taletur.
22. Når en taler retter på egen eller andres tale i interaktion.
23. Relation mellem taler og det sagte – fx usikkerhed eller holdning
25. Hvor talere eller forfattere skaber et bestemt perspektiv på virkeligheden gennem valget af udtryk.
26. Begreb fra CA: Fx Spørgsmål – svar.
27. En sammenhængende beskrivelse/fortælling af begivenheder.
28. Bevægelser med hænder eller krop, der understøtter det talte sprog.



Spil online

<https://interacty.me/projects/631d504661f4b25c>



NÅR SAMTALEN TAGER EN OMVEJ:

KOMMUNIKATION MED PERSONER MED SKIZOFRENI

AF LAURA JØRGENSEN

I samtaler stræber vi efter fælles forståelse – en forbindelse, der gør vores interaktioner meningsfulde. Men hvad sker der, når denne forbindelse udfordres? Hvordan påvirker det dynamikken, og hvad betyder det for vores kommunikation? I min seneste eksamensopgave undersøgte jeg de sproglige dynamikker i en samtale mellem en interviewer og en person diagnosticeret med skizofreni. Jeg havde særligt fokus på, hvilke strategier der tages i brug for at navigere i samtalen. Opgaven tog udgangspunkt i flere aspekter, men jeg vil i denne artikel præsentere mine resultater fra analyser om repair og facework i samtalen mellem de to anonymiserede informanter.

I undersøgelsen om repair, undersøgte jeg både self-repair og other-repair. Resultaterne fra opgaven indikerede at self-repair blev benyttet som et værktøj til at opretholde kontrollen over samtalen og holde fast på sin taletur.

01 Int: °Hmm°
02 Jan: Det kunne du fysisk argumentere
03 det med (.) så jeg synes det er
04 nogle
05 mærkelige argumenter du bruger =
06 de bruger sådan der ik- (0.2) men
07 ø::h
08 (0.7) det er jo sådan noget
09 antipsykotisk = min psykiater
10 han siger <eller ikke
11 psykiater> ham der kommer forbi og
12 siger men sukkersygepatient

I det eksemplet korrigerer Jan sin udtalelse i linje 9-11, hvor han siger: "*min psykiater siger eller ikke min psykiater.*" Ved denne rettelse demonstrerer han aktivt, hvordan han bevarer en kontrol over samtalen. Samtidig indikerer han gennem denne handling et ønske om at bevare sit face ved at sikre, at hans budskab forbliver klart og konsistent. Dernæst påpeger Schegloff et al. (1977), at self-

repair ofte indikeres af pauser, gentagelser eller interjektioner. I linje 6-8 ses to markante pauser, der signalerer, at Jan omformulerer sin tanke, mens interjektionen "øh" fungerer som en måde at fastholde sin taletur på. De gentagne sætningsstartere understøtter dette og giver ham tid til at organisere sine tanker uden at blive afbrudt. Eksemplet viser således, hvordan Jan aktivt anvender self-repair for at justere sine udsagn og vedligeholde sit eget face.

I min undersøgelse fungerede other-repair som et redskab til at forhandle mening i samtalen. I nedenstående eksempel anvender intervieweren other-repair for at sikre gensidig forståelse uden at true Jans face.

01 Int: ↑Nå okay (0.5) men ø:::h (02) der
02 var sådan et stort ønske om at
03 der skulle
04 være mere fælles ↑mad på ↑Lillebo
05 Jan: Nå:: det (.) bekymrer mig ↓ikke
06 Int: Øh hvad beky[mrer dig ikke]
07 Jan: [det sociale] sådan
08 mad ø::h=

Dette ses i linje 6, hvor intervieweren spørger: "hvad bekymrer dig ikke?", hvilket inviterer Jan til at præcisere sin udtalelse fra linje 5. Det bliver opklaret i linje 7, hvor Jan forklarer, at det sociale ved fællesspisning ikke bekymrer ham. Dette skaber en ny fælles forståelse mellem de to samtaledeltagere. Eksemplet illustrerer derfor, hvordan intervieweren strategisk bruger other-repair til både at facilitere en klarere samtale og beskytte Jans face, da et uddybende spørgsmål lader ham definere, hvad der kræver uddybning. Derfor reducerer det risikoen for, at han føler sig udfordret eller utryg, og derimod kan give ham en følelse af selvkontrol. Dette understøtter en flydende og støttende interaktion.

Sprog er ikke blot et redskab til at udveksle information – det er en måde, vi skaber og vedligeholder en fælles forståelse i interaktioner med hinanden. Min undersøgelse viser, at selv når sproglige afvigelser udfordrer denne forståelse, kan strategier som repair og facework hjælpe os med at genvinde den. Ved at forstå og tilpasse os disse sproglige afvigelser kan vi fremme mere inkluderende samtaler og sikre, at ingen lades tilbage i samtalen.

Referencer

Erving Goffman (2008). 4. udgave. In teraction ritual: essays in face-to-face behavior. *An analysis of Ritual Elements in Social Interaction*, 1- 45.

Schegloff, Emanuel A., Gail Jefferson and Harvey Sacks, 1977. The preference for self-correction in the organization of repair in conversation *Language* 53: 361-382.

Horoskop

Hvordan kommunikerer de 12 stjernetegn?

Af Marie Lundberg, astrologi-studerende



Vandbæreren 20/1 - 18/2

Vandbæreren er idérig, nytænkende og er fænomenal i grupper! Konventioner, traditioner og regler er ikke vigtige for en vandbærer, den laver sine egne systemer. Vandbæreren er fantastisk god i en brainstorm, hvor den kan få lov til at kaste alle sine ideer op i luften. Hvis du lytter til en vandbærer, vil du helt sikkert få indblik i et helt unikt, nyt perspektiv på dig selv, samfundet og livet.

Fisken 19/2 - 20/3

En snak om drømmetydning, det okkulte, følelser og det spirituelle? Snak med en fisk! Dette tegn svømmer rundt i følelser og er intuitionen selv. En fisk kigger ikke længe på et Excel-ark, men bruger gerne lang tid på at studere Taylor Swifts tekster. Snak med en fisk om alt det dybe, græd lidt i kor og svøm i dine følelser



Vædderen 21/3 - 19/4

En konkurrence? Så er der helt sikkert en vædder i nærheden! Vædderen løber stærkt - også når den kommunikerer. Den vil gerne gå forrest, den tager initiativ og handler hurtigt. Når du taler med en vædder, så dvæl ikke for længe ved detaljerne, så er den nemlig hurtigt løbet 10 km foran dig!

Tyren 21/4 - 21/5

Hvis du skal fange tyrens opmærksomhed, så sig ordene "mad og massage". Egentlig behøver du ikke engang at sige det til den - stil hellere et smukt måltid frem og få gang massageolien, så skal den ellers stædige tyr nok lytte til dig!



Tvillingen 21/5 - 20/6

Tvillingen er kommunikationens mester og er kendt som "den menneskelige avis". Tvillingen elsker at snakke, og den elsker at få medvind. Så tag en snak med tvillingen i flere timer, lyt til den, anderkend dens ideer og afbryd ikke tvillingens talestrøm.



Krebsen 22/6 - 22/7

Krebsen er omsorgsfuld og intuitiv, og har et godt flair for, hvad andre mennesker har brug for eller ønsker sig. Vær ikke bange for at vise krebsen, hvem du er. Den sætter pris på en ærlig, følsom og dyb samtale.



Løven 23/7 - 23/8

Giv løven en scene at stå på, og den vil give dig energien tifoldigt tilbage! Som det naturlige midtpunkt den er, vil løven også altid gerne snakke om sig selv. Så spørg din løveven om dens dag og bad dig i løvens strålende lys, når den fortæller en kraftfuld, livgivende historie!



Jomfruen 23/8 - 22/9

Hvis du mangler en, der kan lægge en plan, så find en jomfru. Spørg om de kan hjælpe med struktur på en opgave, om de kan sortere din rodeskuffe eller rette kommaer, så skal du bare se jomfruen lyse op. Jomfruen er ikke meget for overfladiske samtaler, men vil gerne gå i detaljerne. En jomfru vil helt sikkert også gerne lave en dyb analyse af dit kærlighedsliv!





Vægten 24/9 - 23/10

Vægten er først og fremmest diplomat! I en samtale vil vægten gerne se sagen fra alle sider, den er retfærdig og nøgtern. Den er rationel og elsker harmoni, så hvis du skal snakke med en vægt, så nytter det ikke noget, at du er helt irrationel og i dine følelsers vold. Snak med vægten, når du er rolig og har styr på dine argumenter, så vil den virkelig lytte til dig og hjælpe med dine problemstillinger.

Skorpionen 23/10 - 21/11

Mystik. Dybde. Lidenskab. Skorpionen er mange ting, men overfladisk er den ikke. En skorpion snakker ikke om vejret, men hvis du vil tale om lidenskab, ærlighed, smerte og alt der er lidt skjult, så tal med skorpionen! Men pas på, med en skorpion er der altid risiko for at finde følelser frem du ikke vidste du havde.



Skytten 23/11 - 21/12

Horoskopets festlige midtpunkt. Skytten kan godt lide dybe samtaler om livet og alt det indebærer, og vil også gerne snakke om jura, filosofi, religion eller politik - og de gør det altid med humor og et glimt i øjet. Vær ikke negativ, når du snakker med en skytte, men omfavn skyttens positive tilgang til livet.

Stenbukken 22/12 - 19/1

Find ud af hvad stenbukkens mål er og stå ikke i vejen for det, for den stopper ikke for nogen eller noget. Vis den, at du er ambitiøs, loyal og målrettet, og du har stenbukkens opmærksomhed. Stenbukken er en genial leder og en genial studiemakker. Den siger hellere for lidt end for meget, for den har øjet på bolden og fuldt fokus.





UDDANNELSE, FORBINDELSER OG ÅRSAGSSAMMENHÆNGE

BAGGRUND OG FOKUS FOR FORSKNINGSPROJEKTET EDUCABLE

AF LIAN MALAI MADSEN

Uddannelse udgøres af menneskelige og institutionelle aktiviteter, der oplagt kan betragtes med fokus på forbindelser. Den offentlige og politiske debat om uddannelse kan for eksempel vægte forbindelse mellem uddannelser og erhvervsliv eller påpege forbindelsen mellem økonomisk politik og uddannelseskvalitet. Didaktiske diskussioner eller evalueringer kan rette sig mod, om der er tilstrækkelig forbindelse mellem undervisningsaktiviteter og udprøvning til eksamen, og om delelementer af en uddannelse er meningsfuldt forbundet. I uddannelsessociologien er en af de mest belyste former for forbindelse den, der kan påvises mellem familie- og opvækstbaggrund, og hvordan man klarer sig i uddannelsessystemet. Det har her været - og er stadig - genstand for faglige diskussioner, hvordan og hvorfor statistiske undersøgelser kontinuerligt dokumenterer ulighed, der kan forbindes til baggrund, på trods af den grundlæggende lighedshensigt, som er fundamentet for masseuddannelse i et velfærdssamfund som det danske (Landersø og Heckmann 2016; Pedersen og Caspersen 2020). Da alle i princippet har lige adgang til uddannelse i Danmark, hvorfor bliver

der så ved med at være statistisk påviselig korrelation mellem forældrebaggrund og (forskellige mål for) uddannelsessucces?

Interaktion og udviklingsbaner

Det forsøger den mere etnografisk, praksis- og kommunikationsfunderede uddannelsesforskning at belyse fra en anden, mere kvalitativ vinkel. Det er bl.a. her et sprogpsykologisk perspektiv udgør et væsentligt bidrag, når man for eksempel ser på interaktionen som den foregår i konkrete undervisningssituationer over tid. Gør man det, kan man få indsigt i, hvordan forbindelserne mellem de forskellige dagligdagssituationer former unges uddannelsesidentiteter (Wortham 2005; Rymes 2010). Den amerikanske professor i sproglig uddannelsesantropologi (Linguistic Anthropology of Education, som han selv betegner det), Stanton Wortham, har bl.a. vist, hvordan en elev i udkolingen gennem gentagne interaktionsepisoder i klasserummet i løbet af et skoleår går fra at blive forstået som en vellykket elev til at blive identificeret som forstyrrende og problematisk. Nogle af de centrale pointer fra hans forskning er, at identifikation foregår i detaljeret

interaktionelt samspil, situation for situation, men der er forbindelser mellem situationer over tid, som udgør udviklingsbaner, og der synes også at være forbindelse mellem mere generelle sociale kategorier knyttet til baggrundsvariable (som køns-, socialklasse- og etniske kategorier) og individets identifikation gennem sådanne udviklingsbaner (Wortham 2005).

Uddannelse, fremtid og teknologi

Den ene side af forbindelsesperspektivet dækker altså sammenhængen mellem baggrund, identifikation og uddannelsesforløb. Den anden side vedrører forbindelser mellem uddannelse og livet efter. Hvilke sammenhænge er der egentlig mellem uddannelse og senere arbejdsliv, indkomst, deltagelse i samfundet og fremtidsmuligheder? Nogle uddannelsessociologer har faktisk påpeget, at der er meget lille forbindelse mellem hvordan man klarer sig i skolen og ens succes senere i arbejdslivet (Moore 2007). Andre har rejst spørgsmål om, hvad uddannelsesinstitutioners rolle i det hele taget er og skal være i det nutidige samfund (Biesta 2019). Uddannelsesinstitutioners vilkår har uden tvivl ændret sig i takt med den teknologiske udvikling. De fleste mennesker kan tilgå en uendelig stor mængde information digitalt. Viden og ideer deles på tværs af tid og rum gennem online kanaler og fora, og nye arbejds- og økonomiske markeder opstår. Det er sandsynligt at det medfører, at ideer om uddannelse og uddannelsesinstitutioner ændrer sig. Faktisk kan vi hos en af de klassiske tænkere i sprogpsykologiens tværfaglige grundlag, Lev Vygotsky (fx 1986), finde et teoretisk argument for, at hele vores måde

at tænke og lære på vil ændre sig, når de tilgængelige medierende redskaber, vi har til rådighed, forandres. Hvad betyder det for uddannelsesinstitutioners rolle, når forældre rejser rundt med deres bærbare computer og worldschooler (Molz 2021) deres børn, mens de selv ernærer sig som digitale nomader og blogger om deres tilværelse? Når de mulige fremtidsdrømme, som unge mødes med gennem deres hverdag på sociale medier inkluderer karrierer som influencer og onlinecoach? Eller når elever oplever ChatGPTs karaktergivning som mere objektiv end lærerens?

Projektet EDUCABLE

I krydsfeltet mellem disse spørgsmål og mulige forbindelser er det igangværende forskningsprojekt *EDUCABLE - Uddannelsessocialisering i nutidens digitaliserede samfund* blevet udviklet. Det er en ganske stor opgave at forsøge at undersøge det samlede billede af mulige forbindelser mellem familiebaggrund, digitale offentligheder og fællesskaber, venskabsrelationer, læreres og vejlederes handlinger, uddannelsespolitiske tiltag, og de uddannelsesidentiteter og fremtidsforestillinger, unge danner. Ikke desto mindre er det, hvad vi med projektet har sat os for. Vi kombinerer etnografiske og interaktionsanalytiske metoder og flere dataset. Den mest omfattende undersøgelse med hensyn til feltarbejde og datamængde er en undersøgelse blandt to niendeklasser på en københavnsk folkeskole. Her følger vi klasserne det sidste skoleår. Vi observerer eleverne i skoletiden, optager deres samtaler i og uden for

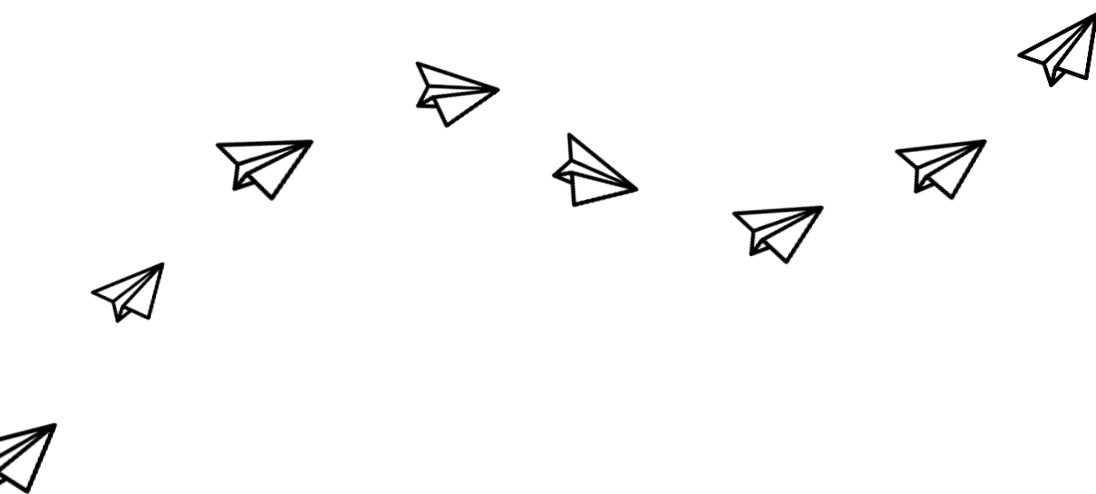
undervisningen, foretager uformelle interviews og skærmoptagelser for at belyse deres digitale hverdag. Vi foretager gruppeinterviews om deres syn på skole og fremtidsplaner og skal genbesøge eleverne efter et år for at finde ud af, hvad de har valgt efter niendeklasse, hvorfor og hvordan det er gået med det. Denne type undersøgelse kombineres med en undersøgelse af de ideologier om uddannelse og fremtidsmuligheder, der findes i politiske tiltag og retningslinjer, digitale fora og i gruppeinterviews med udvalgte niendeklasses elever fra ti forskellige skoler på tværs af landet. Projektet tager afsæt i begrebet *educability*, som vi forstår som ideer om, hvilken adfærd og hvilke træk, der i forskellige sammenhænge forbindes med uddannelsesmestring. Med afsæt i de samlede datasæt og gennem fire forskellige arbejdsopgaver søger vi svar på de overordnede spørgsmål: Hvordan skabes og udledes ideer om uddannelse og uddannelsesmestring (*educability*) i hverdagsskolelivet og i digitale fora? Hvordan reflekterer de unge deltagere over deres uddannelsesveje og fremtidsmuligheder? Hvilke kulturelle modeller for uddannelsesmestring (*educability*) kan vi identificere på tværs af de forskellige domæner? Og endelig, på hvilke måder belyser svarene på disse spørgsmål de centrale

udfordringer og relevante teoriudviklinger knyttet til nutidige masseuddannelsessystemer? Vi håber, at der gennem svarene på spørgsmålene vil vise sig nogle interessante forbindelser, selvom man skal være bevidst om, at det at opdage forbindelser ikke nødvendigvis er det samme som at kunne forklare årsagssammenhænge, men det er en helt anden historie.

EDUCABLE-PROJEKTET

er støttet af Danmarks Frie Forskningsfond. Det startede i efteråret 2024 og fortsætter til udgangen af 2027. Vi er et hold af tre forskere, der er fastansatte på NorS, en Postdoc, en ph.d.-stipendiat og nogle kommende studentermedhjælpere. Vi har også samarbejde med to konsulenter fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA).

I øjeblikket har vi et par specialestuderende tilknyttet, der arbejder med deres egne delundersøgelser. Vi har masser af spændende data og vil meget gerne have flere specialestuderende med på holdet, så skal du skrive speciale og synes det lyder som noget for dig, kontakt endelig Lian (projektets leder) lianm@hum.ku.dk.



Projektets hjemmeside

[EDUCABLE: Uddannelsessocialisering i nutidens digitaliserede samfund – Københavns Universitet](#)

Henvisninger

Biesta, G., 2019, What Kind of Society Does the School Need? Redefining the Democratic Work of Education in Impatient Times. *Studies in Philosophy and Education* 38, 657–668.

Landersø R. & J. J. Heckmann, 2016, The Scandinavian Fantasy: The Sources of Intergenerational Mobilities in Denmark and the US. *Study Paper 112*. The Rockwool Foundation.

Molz, J. G., 2021, *The World Is Our Classroom: Extreme Parenting and the Rise of Worldschooled*, New York: New York University Press.

Moore, R., 2007, *Sociology of knowledge and education*. London: Continuum.

Pedersen, S.T. & S. Caspersen, 2020, Din klasse følger dig gennem livet. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. <https://www.ae.dk/publikation/2020-05-din-klasse-foelger-dig-gennem-livet>

Rymes, B., 2010, Classroom Discourse Analysis: A Focus on Communicative Repertoires". *Sociolinguistics and Language Education*, edited by Nancy H. Hornberger and Sandra Lee McKay, Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters, 528-546.

Vygotsky, L., 1986, *Thought and language*. Cambridge, MA: MIT Press.

Wortham, S., 2005, Socialization beyond the speech event. *Journal of Linguistic Anthropology* 15 (1), 95-112.

Tusind tak for at læse med!

Vi ses igen til efteråret

Hvis du mangler noget at læse i mellemtiden, kan du finde tidligere udgivelser af Spindet ved at kigge på KU's hjemmeside: <https://nors.ku.dk/publikationer/studentertidsskrifter/spindet/>

Har du fået lyst til at være med?

Vil du udgive noget i Spindet?

Har du en god ide til en artikel, og har lyst til få det udgivet som del af Spindet?

Så ræk ud til redaktionen og få din skrivetrang stillet hos Spindet.

Det kan være alt fra en artikel til en anmeldelse til et tidligere eksamensprojekt. Det er kun fantasien der sætter grænser! Så tag en snak med os, så finder vi ud af det.

Vil du være del af redaktionen?

Vi er altid interesseret i at få nye medlemmer til Spindet, som kan være med til at forme det sejeste tidsskrift. I Spindet er alle velkomne, om man så kun er interesseret i layout, korrektur eller blot finde de gode historier, har du en plads hos os.

Du får erfaring med det redaktionelle og med frivilligt arbejde, samtidig med at få nogle nye bekendtskaber som elsker at hygge sig med opgaverne.

Fang os på mail: spindet.ku@gmail.com

Redaktionen

Maria Thorning
Katrine Lundberg
Anna Julie Rask
Kristine Andersen Ebbe
Laura Jørgensen

Layout

Maria Thorning
Katrine Lundberg
Anna Julie Rask
Kristine Andersen Ebbe
Laura Jørgensen

Øvrige bidrag

Lian Malai Madsen
Søren Beck Nielsen
Marie Lundberg

Tak til

Institut for Nordiske
Studier og
Sprogvidenskab ved
Københavns Universitet
for at støtte bladets
udgivelse økonomisk

På gensyn!

